

George Coșbuc — cîntăreț al eroismului înaintașilor români în războiul pentru îndependență

IOAN ILIEȘ

„Sînt suflet în sufletul neamului meu“

Este un adevăr îndeobște cunoscut că întotdeauna cunoștințele poetice alese au slujit prin scrisul lor poporul din rîndul căruia s-au ridicat, i-au cîntat durerile, îndeplinirile, bucuriile și aspirațiile spre mai bine.

Pămîntul transilvănean, oamenii lui în continuă hărțuială cu asupritorii au dat literaturii acestei țări valori de primă mărime, dintre care George Coșbuc rămîne un destin poetic mereu actual, tocmai datorită consecvenței cu care și-a slujit poporul pînă la deplina contopire cu acesta.

Nimic nu e mai concludent pentru susținerea acestei afirmații decît vibranta profesiune de credință a lui G. Coșbuc din poezia programatică „Poetul“ :

„Sînt suflet în sufletul neamului meu“ . . .

Întreaga sa operă este conformă cu mărturisirea sa de credință, fiind străbătută de la un capăt la altul de sentimentul solidarizării cu poporul, dînd expresie poetică întregii sale vieți spirituale, cîntîndu-i bucuria, amarul, iubirea și ura, reînviind file din trecutul nostru istoric.

Continuator al filonului sănătos al poeziei de inspirație istorică, statornicit în literatura română prin Bolintineanu, Alecsandri, Eminescu, George Coșbuc se apropie de momente importante ale istoriei poporului român din toate epocile, de la daci pînă la contemporaneitate.

În acest fel, George Coșbuc se afirmă ca una dintre cele mai remarcabile contribuții literare transilvănene de pînă atunci.

Poeziile sale de inspirație istorică au fost adunate în volumul intitulat „Cîntece de vitejie“ tipărit în 1904, volum în mare parte, consacrat războiului nostru pentru cucerirea independenței naționale. Marile „cîntece“ dramatice ale războiului de independență adunate în acest volum au fost bine primite de către contemporani. Îndată după apariție Nicolae Iorga afirma că volumul „Cîntece de vitejie“ reprezintă „cartea cea mai oțelitoare de inimi pe care a scris-o un poet român“.

Aceasta tocmai prin datele esențiale ale cărții de-a dezvălui înaltele virtuți morale ale poporului român, patriotismul, bărbăția și eroismul, spiritul de jertfă, atitudinea demnă în cele mai tragice împrejurări, încrederea neclintită în biruință.

Semnificative în acest sens sînt poeziile „O scrisoare de la Muselim-Selo“, „Povestea căprarului“, „Trei doamne și toți trei“, „Pe dealul Plevnei“, „Coloana de atac“, „Dorobanțul“, „În șanțuri“, „Cîntecul redutei“, „Raport“, în care Coșbuc evocă înclătarea luptei, însușirile admirabile ale ostașilor noștri.

Eroismul ostașilor români nu are nimic spectacular, este un fapt firesc, sacrificiul pentru patrie constituind o atitudine cotidiană. Biruința asupra dușmanului, prezentată sub formă epistolară în poezia „O scrisoare de la Muselim-Selo“, este descrisă cu o exemplară modestie. Biruința trebuia să fie de partea românilor, era de așteptat. Reiese cu claritate și din fragmentul :

Și i-am făcut măicuță vînt,
L-am scos de tot din țară
Măcar stătea pe sub pămînt
Și nu ieșea pe-afară.
Și-am prins și pe-mpăratul lor
Pe Osman nebiruitul
Că-l împușcase-ntr-un picior
Și-așa i-a fost sfîrșitul.

Cu o artă deosebită este surprinsă starea psihologică a eroului, zbuciumul determinat de dorința de-a trăi și de faptul că-și dă seama de apropierea sfîrșitului. Cu toate acestea, eroul nu se tînguie, rămîne demn în fața morții. Distingem în comportarea lui ceva din atitudinea ciobanului din „cea mai frumoasă epopee pastorală a lumii“ — Miorița, pe care nimic nu l-a putut înfricoșa.

O scenă de un ascuțit tragism imaginează Coșbuc în poezia „Rugămintea din urmă“. Nici aici, „rugămintea“ din urmă nu ascunde cîtuși de puțin o notă de lamentare, chiar dacă cel ce rămîne să moară pe cîmpul de luptă evocă nostalgice chipurile celor

dragii de acasă. Ceea ce-i cere prietenului său, în clipa grea a morții, este să ducă din partea sa sentimentul dragostei de țară :

„Du Oltului din partea mea
O caldă sărutare,
Și-ajuns în țară, eu te rog,
Fă-mi cel din urmă bine :
Pământul țării să-l săruți
Și pentru mine“.

Această atitudine umană, conștiința datoriei împlinite este o trăsătură a eroismului poporului român.

Să ne amintim de demnitatea bătrînului Dan, din poemul lui Vasile Alecsandri :

„Iar dacă ai tu cuget și-ți pasă de-al meu dor,
Ghirai, mă lasă, lasă în ora morții grele
Să mai sărut o dată pământul țării mele !

De fapt întreaga desfășurare a războiului a evidențiat cele mai alese virtuți ale ostașilor români care s-au dorit continuatori ai oștenilor marilor voievozi de odinioară : Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul :

„La Smîrdan de-un gând cu toții
Fost-am braț pustiitor
Și murind au dat nepoții
Mîna cu strămoșii lor.
N-ai avut mai buni tu, bane,
La Călugăreni în văi ;
Iar la Racova, Ștefane,
Nu-ți erau mai buni ai tăi.

Poeziile „Raport“, „În șanțuri“ redau în mod deosebit de expresiv și emoționant scene din alte bătălii crîncene în care ostașii români s-au acoperit de glorie, deoarece au fost călăuziți de idealul sfînt al luptei pentru neatîrnarea patriei.

Cunoscînd faptele de vitejie din relatările participanților la război, din articole publicate în presa vremii, G. Coșbuc a reconstituit scene din luptele românilor cu toate împlinirile și tragismul lor.

Poetul a știut că, pe lîngă marile izbîndi, pe cîmpul de luptă s-au înregistrat și înfrîngeri temporare (Coloana de atac) dar și pierderi de jertfe umane.

Drama tatălui din poezia „Trei doamne și toți trei“, care și-a pierdut toți băieții în războiul pentru independență, are ceva din măreția unei tragedii antice :

„Și-a stat așa pierdut și dus
Era-n amiazi și-n miez de vară
Și soarele-a scăzut spre seară,
Și-n urmă soarele-a apus
Iar bietul om stat tot acolo
Ca mort precum s-a pus“.

Resemnarea bătrînului tată nu este o fatalitate, ci ea atestă înțelegerea profundă sensului jertfei, a necesității sacrificiului pentru patrie.

Atent la istoria neamului, odată cu poeziile inspirate de vitejia ostașilor români în războiul pentru cucerirea independenței, G. Coșbuc a scris și operele în proză „Războiul nostru pentru ne-atîrnare“ povestit pe înțelesul tuturor și „Povestea unei coroane de oțel“.

Propunîndu-și să reînvie faptele de vitejie, Coșbuc demonstra totodată caracterul drept al războiului purtat de români :

„Noi românii, afirmă poetul — de cînd sîntem pe pămînt ca neam sfînt, n-am voit să luăm nimic dintr-al altora. . . Am purtat multe războaie, dar nici unul n-a fost ridicat de noi asupra altora, ci de alții ridicat asupra noastră. Toate războaiele au fost războaie de apărare nu de cucerire și de lovire. Așa și acum. Noi n-am dorit războiul. Ne-am ferit de el. Dar turcii ne-au nesocotit drepturile. Iar cînd dreptul e cu tine și cînd nu poți cu binele să te înțelegi cu vrăjmașii tăi, atunci poate, cu durerea în suflet, ești silit să-ți calci pe inimă și să lovești în cel ce te lovește“.

Ziua cuceririi independenței a sosit tîrziu, dar a sosit măreață, spune G. Coșbuc. Măreția evenimentului constă în faptul că a încununat lupta de veacuri, marcînd o nouă etapă în destinul poporului român. Dobîndirea independenței este rodul luptelor purtate de veacuri de înaintași, lupte care au culminat cu măreața victorie obținută în 1877. Evocînd eroismul ostașilor români în războiului de independență tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „În asaltul redutelor Plevnei, în luptele de la Grivița, Rahova, Smîrdan și în alte bătălii, ostașii români au dovedit un eroism fără seamă, ducînd mai departe tradițiile glorioase de la Rovine, Călugăreni și Vaslui, afirmînd încă o dată înaltele virtuți ale poporului nostru, capacitatea de a-și cuceri cu arma în mînă drepturile fundamentale, libertatea și independența“.

Cucerirea independenței a deschis calea unor noi împliniri ale idealurilor de libertate și progres ale poporului român, împlinirii pe care le cunoaștem astăzi, cînd, sub conducerea Partidului Comunist Român, făurim cea mai dreaptă și mai umană orînduire pe pămîntul României : jerfele și năzuințele înaintașilor constituie pentru generațiile de azi simboluri dătătoare de energii și elanuri.

Sărbătorind Centenarul cuceririi independenței ne plecăm cu venerație în fața eroilor neamului, ne amintim de ei, pentru că :

„Eroii nu ne părăsesc nicicînd,
Li se aud profunzi, prin secolii, pașii
Noi trecem toți, dar ei rămîn vibrînd
Mereu contemporani cu toți urmașii“.

Ne amintim de cei ce au luptat pentru o patrie unită și în veci neatîrnată. O facem aceasta cu sentimentul că un popor care vrea să trăiască trebuie să știe a-și aminti de înaintași.

Prin Coșbuc faptele eroilor cuceririi independenței au devenit nepieritoare.

BIBLIOGRAFIE :

- N. CEAUȘESCU — Expunere prezentată la sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Marii Adunări Naționale și activului central de partid și de stat consacrată sărbătoririi centenarului proclamării independenței de stat a României — 9 mai 1977. Ed. politică. București, 1977.
- T. VIRGOLICI — Ecourile literare ale cuceririi independenței naționale. Ed. Eminescu, București, 1976.
- G. SCRIDON — G. Coșbuc în locurile anilor de ucenicie, Bistrița. 1975.
- P. POANTĂ — Poezia lui George Coșbuc, eseu monografic, Editura Dacia. Cluj-Napoca, 1976.
- G. COȘBUC — Poezii, Postfață de I.V. Șerban. Ed. Minerva, București, 1971.